

Звіт про туберкульоз у світі за 2020 рік: роздуми про всесвітній тягар і зусилля для його упередження та лікування

Я. Чакая^{1,2}, М. Хан³, Ф. Нтоумі^{5,6}, Е. Аклілу⁷, Р. Фатіма⁴, П. Мваба⁸, Н. Капата⁹, С. Мфінанга¹⁰⁻¹², С.Е. Хаснаін¹³, П.Д.М.С. Катото¹⁴, А.Н.Х. Булабула¹⁵, Н.А. Сам-Агуду¹⁶⁻¹⁸, Ж.Б. Начега^{14,19,20}, С. Тібери^{21,22}, Т.Д. МакХью²³, І. Абубакар²⁴, А. Зумла²⁵

1. Кафедра медицини, терапії та дерматології, Університет Кеньятта, м. Найробі, Кенія
2. Кафедра клінічних наук, Ліверпульська школа тропічної медицини, м. Ліверпуль, Велика Британія
3. Лондонська школа гігієни та тропічної медицини, м. Лондон, Велика Британія
4. Національна програма контролю туберкульозу, Загальний підрозділ (ВІЛ, туберкульоз, малярія), м. Ісламабад, Пакистан
5. Університет Марієна Гуабі, Фонд медичних досліджень Конго, м. Браззавіль, Конго
6. Інститут тропічних захворювань, Університет Тюбінгема, Німеччина
7. Підрозділ клінічної фармакології, кафедра лабораторної медицини, лікарня Каролінського університету, м. Стокгольм, Швеція
8. Медичний університет Лусаки, м. Лусака, Замбія
9. Національний інститут громадського здоров'я Замбії, Міністерство здоров'я, м. Лусака, Замбія
10. Національний інститут медичних досліджень, м. Дар-ес-Салаам, Танзанія
11. Університет здоров'я та суміжних наук Мухімбілі, м. Дар-ес-Салаам, Танзанія
12. Африканський інститут науки та технології Нельсона Мандели, м. Аруша, Танзанія
13. Кафедра біохімічної інженерії та біотехнологій, Індійський інститут технологій, м. Нью-Делі, Індія
14. Кафедра медицини, факультет медицини та природних наук, Університет Стелленбош, м. Кейптаун, Південна Африка
15. Кафедра всесвітнього здоров'я, факультет медицини та природних наук, Університет Стелленбош, м. Кейптаун, Південна Африка
16. Міжнародний дослідницький центр передового досвіду, Інститут вірусології людини Нігерії, м. Абуджа, Нігерія
17. Інститут вірусології людини та кафедра педіатрії, Медична школа Університету Меріленду, м. Балтімор, США
18. Кафедра педіатрії та здоров'я дитини, Школа медичних наук, Університет Кейп-Коста, м. Кейп-Кост, Гана
19. Кафедра міжнародного здоров'я, Школа громадського здоров'я Блумберга, Університет Джона Хопкінса, м. Балтімор, США
20. Кафедра епідеміології, інфекційних захворювань і мікробіології, Центр світового здоров'я, Університет Піттсбурга, м. Піттсбург, США
21. Інститут Бізарда, Бартс і Лондонська школа медицини та стоматології, Лондонський університет королеви Марії, м. Лондон, Велика Британія
22. Інфекційний відділ, Королівський шпиталь Лондона, Фонд Національної системи охорони здоров'я Бартс, м. Лондон, Велика Британія
23. Центр клінічної мікробіології, відділ інфекційних хвороб та імунології, Університетський коледж Лондона, кампус Королівського безкоштовного шпиталю, м. Лондон, Велика Британія
24. Інститут всесвітнього здоров'я, Університетський коледж Лондона, м. Лондон, Велика Британія
25. Кафедра інфекційних хвороб, відділ інфекційних хвороб та імунології, Біомедичний дослідницький центр Національного інституту дослідження здоров'я, Університетський коледж Лондона, шпиталі Фонду Національної системи охорони здоров'я, м. Лондон, Велика Британія

Конфлікт інтересів: відсутній

Основні моменти

- У 2020 р. коронавірусна хвороба (COVID-19) витіснила туберкульоз (ТБ) як основну інфекційну причину смертності у світі.
- У 2019 р. приблизно в 10 млн людей було виявлено активну форму ТБ, а 1,4 млн людей померли від цього захворювання.
- Найбільшу кількість випадків ТБ виявлено в Південно-Східній Азії, Африці та на Західному узбережжі Тихого океану.
- Прогрес у досягненні цілей Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй «Лікувати ТБ» сповільнився.
- Необхідно розширити протитуберкульозні заходи та вплинути на основні причини розповсюдження ТБ.

■ ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

РЕЗЮМЕ. У звіті про випадки ТБ у світі (жовтень 2020 р.) переглядаються стратегії контролю захворювання та цілі щодо ТБ, визначені в політичній декларації на засіданні Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2018 р. Прогрес у профілактиці та лікуванні ТБ дуже повільний. У 2019 р. ТБ залишався найчастішою причиною смерті від єдиного інфекційного збудника. У всьому світі у 2019 р. приблизно в 10 млн людей було виявлено це захворювання, 1,2 млн людей без ВІЛ-інфекції та 208 тис. пацієнтів із ВІЛ померли від ТБ. Серед людей із ТБ 88 % – дорослі, а 12 % – діти. Найбільше хворих було виявлено в таких регіонах Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), як Південно-Східна Азія (44 %), Африка (25 %) та Західне узбережжя Тихого океану (18 %). На вісім країн припадає дві третини загальної кількості випадків ТБ: Індія (26 %), Індонезія (8,5 %), Китай (8,4 %), Філіппіни (6,0 %), Пакистан (5,7 %), Нігерія (4,4 %), Бангладеш (3,6 %) та Південна Африка (3,6 %). Тільки 30 % із 3,5 млн дітей, що проходили лікування проти ТБ, досягли 5-річної цілі. Головними досягненнями були нові повністю пероральні схеми лікування мультирезистентного ТБ та нові схеми профілактичного лікування. У 2020 р. пандемія COVID-19 витіснила ТБ як основну інфекційну причину смертності у світі. Слід зазначити, що світові зусилля щодо боротьби з ТБ не були належними навіть до настання пандемії COVID-19. Залишається багато проблем щодо вдосконалення засобів профілактики ТБ та схем для оптимального лікування. Необхідно розширити застосування скринінгових і діагностичних методик. Основними чинниками розвитку ТБ залишаються недоїдання, бідність, діабет, паління та забруднене повітря в будинках, і на них необхідно вплинути для досягнення цілей ВООЗ щодо лікування та профілактики ТБ до 2035 р. Національні програми мають включати заходи для цілісного добробуту після ТБ. Від моменту першого виявлення COVID-19 всесвітня співпраця та політична допомога з величезними фінансовими інвестиціями сприяли розробленню ефективних вакцин проти інфекції SARS-CoV-2. Нині необхідно також зосередитися на розробленні нових вакцин проти ТБ з використанням нових технологічних методів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: туберкульоз, звіт про випадки туберкульозу у світі за 2020 рік, лікування, упередження.